

Täysistunto

Tiistai 28.11.2017 klo 13.59—17.43

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 11/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 11/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.49 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tosiaan lasta huoltavien opiskelijoiden toimeentulon parantamiseksi ehdotetaan 75 euron huoltajakorotusta alaikäisen lapsen huoltajalle. Tämä esitys on oikein hyvä, ja on todella hyvä, että opiskelevien perheiden toimeentuloon tulee nyt hieman parannusta, sitähan on pitkään kaivattu, eli kiitokset siitä hallitukselle.

Kritiikkiäkin on kuitenkin esitetty. Tästä, niin kuin monista muistakin hallituksen esityksistä tällä kaudella, puuttuu lapsivaikutusten arviointi, se olisi ollut hyvä tehdä. Ja huoltajakorotuksesta huolimatta perheellisten opiskelijoiden opintotuen kokonaistasohan laskee, sitä ei pidä myöskään tässä unohtaa. Olisi hyvä myöskin arvioida opintotuen huoltajakorotuksen sitomista elatusvelvollisuuteen huoltajuuden sijaan, elikkä tämä olisi hyvä vielä tulevaisuudessa arvioida sitten tähän liittyen. Ja on valitettavaa, että aiemmassa lakiesityksessä mukana ollut säädösehdotus laajentaa opintotuki- ja koulumatkatukioikeutta oppivelvollisuusiän jälkeen suoritettaviin perusopetuksen oppimäärän mukaisiin opintoihin nyt tästä esityksestä poistettiin — ikävää, ettei se ole tässä mukana. On myös tärkeää, että palautettaisiin se opintotuen indeksisidonnaisuus, jonka tämä hallitus poisti jo alkukaudesta.

Sitten on hyvä, aina kun opintotuesta keskustellaan, muistaa se, että tämä meidän nykyinen opintotukilaki on lukuisten erilaisten lakimuutosten takia erittäin sekava ja vaikeasti hahmotettavissa, ja sen takia olisikin opiskelijan kannalta paras ratkaisu, että saataisiin sellainen opintotukilainsäädännön kokonaisuudistus, joka sitten yksinkertaistaisi ja selkeyttäisi meidän opintotukijärjestelmää. Tietenkin monet aikaisemmatkin hallitukset ovat olleet tätä aina pikkuhiljaa muuttamassa, mutta olisi hyvä, että tällainen kokonaisuudistus saataisiin jossain vaiheessa tänne eduskuntaan.

16.51 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Lasta huoltavien opiskelijoiden toimeentulon parantamiseksi tässä esityksessä ehdotetaan muun muassa opintorahan 75 euron huol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2017 vp

tajakorotusta opintorahaa saavalle alaikäisen lapsen huoltajalle. Monet opiskelevat perheet elävät tällä hetkellä köyhyysrajan alapuolella. Vuoden alussa voimaan tuleva huoltajakorotus onkin erittäin hyvä suunta tukea perheen perustamista jo opiskelujen aikana.

Hallituksen huoltajakorotusta varten esittämä 10 miljoonan euron määräraha, joka yksilötasolla sitten tarkoittaisi tämän huoltajakorotuksen olevan 75 euroa kuukaudessa, ei kuitenkaan ole riittävän suuri. Perheelliset opiskelijat tarvitsevat enemmän tukea. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää näin ollen hallituksen 75 euron korotuksen päälle 75 euron korotusta lisää, jolloin huoltajakorotuksen määräksi tulisi 150 euroa kuukaudessa. Tämä esitetty korotus lisäisi opintotukimenoja 10 miljoonalla eurolla mutta vähentäisi samalla asumistukimenoja 1 miljoonalla eurolla kuin myös toimeentulotukimenoja 1 miljoonalla eurolla ja lisäisi verotuottoja 2 miljoonalla eurolla, eli julkisen talouden menot kasvaisivat näin ollen 6 miljoonalla eurolla, mutta meillä on vaihtoehtobudjetissamme myöskin tuloja tai vastaavia säästöjä, joilla me kattaisimme tämän menolisäyksen.

16.52 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitetty opintorahan 75 euron huoltajakorotus alaikäistä lasta huoltavalle opiskelijalle on tosiaan monessa lapsiperheessä merkittävä summa, ja se parantaa perheellisten opiskelijoiden tilannetta hyvällä tavalla. Se on tietenkin vain pieni kädenojennus lapsiperheille hallitukselta. Sääli, että hallitus ei halunnut jatkaa lapsivähennyksen voimassaoloaikaa, mutta tältä osin esitys on kuitenkin nyt sitten kannatettava, että opiskelevat lapsiperheet saavat jotain.

Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa nousi esille myös muita asioita, joita käyn nyt vielä lyhyesti läpi.

Siellä käytiin läpi toisen asteen opiskelijoiden opintotukijärjestelmää, joka ei ole nyt tällä hetkellä kovin yhtenäinen. Lukiokoulutukseen opintotukea saa 9 kuukauden ajaksi ja ammatilliseen koulutukseen 10 kuukaudeksi tai tarvittaessa pidempään. Valiokunta pitääkin tärkeänä, kuten tässä mietinnössä on mainittu, että opintotuki seuraa todellista opiskeluun käytettävää aikaa. Tältä osin sääntelyä tulee jatkossa tarkentaa ja tasapuolistaa.

Lisäksi hallituksen esitykseen sisältyi lausuntovaiheessa myös koulumatkatukea koskevia täsmennysehdotuksia. Kuten täällä jo äsken mainittiin, ne vedettiin sittemmin hallituksen esityksestä pois. Kuitenkin kuten opintotukea myös tätä koulumatkatukea tarvitaan jonkin verran myös kesäkuukausien aikana, varsinkin kun ammatillisen koulutuksen reformi astuu pian voimaan ja kesällä on mahdollista saada opintosuorituksia.

Vielä kolmantena asiana valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että alle 18-vuotiaan opintoraha on hyvin niukka. Kun 17-vuotiaat toisen asteen opiskelijat voivat saada yleistä asumistukea vain, jos heillä on ansiotuloja tai he saavat opintotukea, niin oppilaitosverkon harventuessa ja ottaen huomioon, että vanhempien tulot voivat estää opintotuen saamisen, itsenäisesti asuessaan nämä alaikäiset opiskelijat voivat joutua hyvinkin hankaan välikäteen.

Näihin asioihin [Puhemies koputtaa] hallituksen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

16.55 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! On hienoa, että opiskelijoita nyt huomataan pienillä kädenojennuksilla. Kannattaa muistaa, että kun hallitus on tehnyt tiukkoja ja kovia leikkauksiaan, opiskelijoilta on leikattu kaikkein eniten. Heidän opintotukileikkauksensa ylittävät kaikki muut. On hienoa, että nyt opintorahaan tulee 75 euron huoltajakorotus, ja vähintään yhtä hienoa on tämän päivän uutinen siitä, että hallitus aikoo vetää pois

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2017 vp

esityksen osa-asunnon normista, joka olisi leikannut kimppekämppien asumistukea ja siinänsä vaikeuttanut erityisesti opiskelijoiden tilannetta.

Jos ajatellaan tätä opintorahan 75 euron huoltajakorotusta myös siitä näkökulmasta, että me suomalaiset vanhemme tuskallisen nopeasti ja samaan aikaan saamme lapsia tuskallisen vähän — ja myöskin huomattavan iäkkäinä, ensisynnyttäjien keski-ikä on lähellä 30:tä — ja kun tiedämme kaikki kynnykset, jotka liittyvät esimerkiksi työllistämiseen lapsia hankkiessa, on hyvä, että nyt opintorahassa huoltajuus huomioidaan.

Samalla annan tunnustusta hallitukselle myöskin alimpien päivähoitomaksujen poistamisesta, joka on ilman muuta tärkeä kädenojennus. Toivon samanlaista menestystä myöskin vanhempainvapaita ja niistä aiheutuvia maksuja pohtivalle työryhmälle. On ehdottoman tärkeää, että kun teemme vanhempainvapaiden uudistusta, siinä maksujen tasaisempi jako olisi yhtenä lähtökohtana.

16.56 Tuomo Puumala kesk: Arvoisa puhemies! Ehkä vielä on paikallaan korostaa tämän esityksen historiallisuutta. Jos ja toivottavasti kun se täältä talosta nyt sitten läpi saadaan, niin tässä on takana kymmenien vuosien odotus aika monenkin puolueen osalta. Kymmeniä vuosia se on ollut opiskelijajärjestöjen agendalla, ja nyt sitten lopulta asia viehdään maaliin eli saadaan huoltajakorotus aikaiseksi, 75 euroa. Omalla edustamallani puolueella keskustalla tämä on ollut ohjelmissa mukana varmaan 15 vuotta ainakin.

Myös sivistysvaliokunnan mietinnöissä tähän asiaan on viitattu, ja tämä tuore hallituksen kannanotto, joka on meillä tänään käsittelyssä, onkin vastaus vuoden 2016 sivistysvaliokunnan mietintöön, jossa edellyitimme, että hallitus arvioi huoltajakorotuksen tarpeen. Nyt se on arvioinut, ja onneksi erittäin positiivisella tavalla — historiallinen, hieno hetki. Pääsemme Pohjoismaitten tasolle. Muissa Pohjoismaissa on useissa on jo tunnustettu ja tunnustettu perheellisten opiskelijoiden erityistilanne, ja nyt se tunnustetaan tästä eteenpäin myöskin Suomessa. Erittäin hieno esitys, ja tästä voimme kaikki olla ylpeitä.

Kehittämistarpeita edelleenkin riittää, kuten mietinnöstäkin käy ilmi. Nostamme siellä esille muun maussa alle 18-vuotiaitten opiskelijoitten tilanteen, jotka muuttavat pois omalta kotipaikkakunnaltansa opiskelemaan. Heidän taloudellinen tilanteensa on monesti aika tiukka. Jos perheessä on lapsia useampia, vaikka vanhemmillä on elatusvelvollisuus alle 18-vuotiaisiin, niin tuo yhtälö ei välttämättä ole kovinkaan helppo. Ehkä sieltä käsin lähdeittäisiin purkamaan seuraavia epäkohtia opintotuen osalta, mutta tänään poistuu yksi merkittävä, ja tämä on tuhansille perheellisille opiskelijoille erittäin hieno päivä. Tästä voidaan olla ylpeitä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 139/2017 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.